YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

27 päivänä lokakuuta 2005 *

Yhdistetyissä asioissa C-266/04–C-270/04, C-276/04 ja C-321/04–C-325/04,

joissa on kyse EY 234 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étienne (C-266/04–C-270/04 ja C-276/04) ja cour d'appel de Lyon (C-321/04–C-325/04) (Ranska) ovat esittäneet 5.4.2004 ja 24.2.2004 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 24., 25. ja 29.6.2004 sekä 27.7.2004, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Distribution Casino France SAS, aiemmin **Nazairdis SAS** (C-266/04),

Jaceli SA (C-267/04),

Komogo SA (C-268/04 ja C-324/04),

Tout pour la maison SARL (C-269/04 ja C-325/04),

Distribution Casino France SAS (C-270/04),

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Bricorama France SAS (C-276/04),

Distribution Casino France 3 SAS (C-321/04),

Société Casino France, jolle ovat siirtyneet **JUDIS SA**:n oikeudet saaneen **IMQEF SA**:n oikeudet (C-322/04), ja

Dechrist Holding SA (C-323/04)

vastaan

Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions industrielles et commerciales (Organic),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: ensimmäisen jaoston puheenjohtajan tehtäviä hoitava neljännen jaoston puheenjohtaja K. Schiemann sekä tuomarit J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts (esittelevä tuomari), E. Juhász ja M. Ilešič,

julkisasiamies: C. Stix-Hackl,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 2.6.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Nazairdis SAS, Jaceli SA, Komogo SA, Tout pour la maison SARL, Distribution Casino France SAS, Distribution Casino France 3 SAS, Société Casino France, jolle ovat siirtyneet JUDIS SA:n oikeudet saaneen IMQEF SA:n oikeudet, ja Dechrist Holding SA, edustajinaan avocat E. Meier ja avocat C. Cassan,

— Bricorama France SAS, edustajinaan avocat B. Geneste, avocat O. Davidson ja avocat C. Medina,

— Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions industrielles et commerciales (Organic), edustajanaan avocat R. Waquet,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues ja S. Ramet,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään C. Giolito,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.7.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat EY 87 ja EY 88 artiklan tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt liittyvät kanteisiin, joissa on kyseenalaistettu Ranskassa käytössä olevan veronluonteisen, kauppiaiden ja käsityöläisten tukea koskevan maksun laillisuus.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kauppiaiden ja käsityöläisten tukea koskeva maksu

3 Tiettyjä iäkkäiden kauppiaiden ja käsityöläisten ryhmiä koskevista toimenpiteistä 13.7.1972 annetun lain (loi instituant des mesures en faveur de certaines catégories de commerçants et artisans âgés) nro 72-657 (JORF 14.7.1972, s. 7419) 3 §:n 2 momentilla otetaan käyttöön kauppiaiden ja käsityöläisten tukea koskeva maksu (jäljempänä TACA).

4 TACA on progressiivinen maksu, jota peritään suoraan sellaisilta Ranskassa sijaitsevilta vähittäiskaupoilta, joiden myyntipinta-ala on yli 400 neliömetriä ja vuosiliikevaihto yli 460 000 euroa. Maksu määräytyy progressiivisesti suhteessa vuosiliikevaihdon määrään neliömetriä kohti.

5 Pääasioiden tosiseikkojen tapahtuma-ajankohtana TACA:n perinnästä vastasi Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions industrielles et commerciales (kansallinen teollisuuden ja kaupan alan ammatinharjoittajien itsenäinen vanhuuseläkekassa, jäljempänä Organic).

TACA:n tuoton käyttötarkoitus

Lähtökorvaus

6 Lain nro 72-657 8–10 §:n mukaisesti TACA:n tuotolla oli aluksi tarkoitus rahoittaa erityinen korvaava lähtötuki tietyille kauppiaille ja käsityöläisille.

7 Vuoden 1982 talousarviosta 30.12.1981 annetun lain nro 81-1160 (JORF 31.12.1981, s. 3539), sellaisena kuin se on muutettuna 1.2.1995 annetulla lailla nro 95-95 (JORF 2.2.1995, s. 1742) ja 30.12.2002 annetulla lailla nro 2002-1575 (JORF 31.12.2002, s. 22025), 106 §:llä korvattiin tämä erityinen korvaava tuki lähtökorvauksella. Siinä säädetään seuraavaa:

"Käsiteollisen sekä teollisen ja kaupallisen alan ammatinharjoittajien vanhuuseläkejärjestelmään vähintään 15 vuoden ajan kuuluneet kauppiaat ja käsityöläiset voivat silloin, kun heidän tulonsa alittavat asetuksella määriteltävän tulorajan, saada hakemuksesta tukea edellä mainittujen järjestelmien eläkekassoista seuraavien ikärajojen mukaisesti:

a. 60 vuotta täyttäneet siinä tapauksessa, että hakija päättää lopullisesti kaiken taloudellisen toiminnan;

— —."

8 Lähtökorvauksen myöntämisehdot vahvistetaan 2.4.1982 annetun asetuksen nro 82-307 (JORF 4.4.1982, s. 1035), sellaisena kuin se on muutettuna 8.11.1991 annetulla asetuksella nro 91-1155 (JORF 10.11.1991), 6 §:ssä. Kyseisen säännöksen mukaan paikallinen komitea päättää lähtökorvauksen määrästä noudattamalla ministeriön päätöksellä vahvistettuja rajoja ja ottamalla huomioon "kunkin hakijan tilanteelle luonteenomaiset seikat ja erityisesti hänen varallisuutensa ja velvoitteensa".

9 Ministeriön 13.8.1996 tehdyn päätöksen (JORF 29.8.1996, s. 12940), sellaisena kuin se on muutettuna tiettyjen frangeina ilmaistujen summien euromääräisen arvon tarkistamisesta 3.9.2001 tehdyllä päätöksellä (arrêté portant adaptation de la valeur en euros de certains montants exprimés en francs; JORF 11.9.2001, s. 14495), 10 §:ssä täsmennetään, että "korvauksen määrä on perhetalouksien osalta 3 140–18 820 euroa ja yhden hengen talouksien osalta 2 020–12 100 euroa".

Muut TACA:n käyttötarkoitukset

10 TACA:n käyttöönoton jälkeen sen tuotto on kasvanut huomattavasti, kun suuren mittakaavan vähittäismyynnin markkinaosuus on kehittynyt ja liikkeiden myynti-pinta-alat ovat kasvaneet Ranskassa.

11 TACA:n tuoton ylijäämä osoitettiin käsiteollisen alan itsenäisten ammatinharjoittajien ja teollisen ja kaupallisen alan itsenäisten ammatinharjoittajien perusvanhuus-eläkejärjestelmille, Fonds d'intervention pour la sauvegarde de l'artisanat et du commercelle (käsiteollisen ja kaupallisen alan ammatinharjoittajien tukirahasto, jäljempänä Fisac) ja Comité professionnel de la distribution des carburantsille (polttoaineen jakelualan ammatillinen komitea, jäljempänä CPDC).

— Varojen osoittaminen vanhuuseläkejärjestelmille

12 Sosiaaliturvajärjestelmän rahoittamisesta vuonna 1997 27.12.1996 annetun lain (loi de financement de la sécurité sociale pour 1997) nro 96-1160 (JORF 29.12.1996, s. 19369) 40-II §:llä lisättiin sosiaaliturvalain (code de la sécurité sociale) L.633-9 §:ään 6 momentti, jonka mukaan osa TACA:n tuotosta käytetään käsiteollisen alan itsenäisten ammatinharjoittajien ja teollisen ja kaupallisen alan itsenäisten ammatinharjoittajien perusvanhuuseläkejärjestelmien rahoittamiseen. Tämä summa jaetaan Organicin ja Caisse nationale d'assurance vieillesse des artisansin (käsityöläisten vanhuuseläkekassa, jäljempänä Cancava) kesken suhteessa kyseisten eläkekassojen taseen alijäämään.

13 Kyseisten eläkejärjestelmien rahoittamiseen osoitettavat TACA:n tuoton määrät vahvistetaan vuosittain ministereiden välisellä päätöksellä.

14 Tämä perusvanhuuseläkejärjestelmien rahoitusjärjestelmä kumottiin lain nro 2002-1575 35-IV §:llä.

— Varojen osoittaminen Fisacille

15 TACA:n tuoton ylijäämän osoittamisesta 27.10.1995 annetun asetuksen (décret relatif à l'affectation du produit de la [TACA]; JORF 29.10.1995, s. 15808) nro 95-1140 2 §:n mukaan osa TACA:n tuoton ylijäämästä maksetaan Fisacin erityistilille.

16 Mainitun asetuksen 1 §:n mukaisesti Fisac rahoittaa yhtäältä sellaisia kollektiivisia toimia, joiden tavoitteena on edistää kaupan ja käsiteollisuuden jatkumista ja sopeutumiskykyä, jotta varmistetaan tiettyjen maantieteellisten alueiden tai toimialojen taloudellisen elinvoimaisuuden ja yhdyskuntaelämää edistävien lähipalvelujen säilyminen, ja toisaalta sellaisten kauppa- ja käsiteollisuusyritysten siirto- ja rakenneuudistustoimia, joiden vuosiliikevaihto alittaa kauppa- ja käsiteollisuusministeriön päätöksessä vahvistetut määrät.

17 Tämän asetuksen 8 §:n mukaan "kauppa- ja käsiteollisuusministeriö tekee päätökset [tukien myöntämisestä] saatuaan lausunnon komitealta", joka on perustettu samalla asetuksella.

— Varojen osoittaminen CPDC:lle

18 CPDC perustettiin 19.3.1991 annetulla asetuksella nro 91-284 (JORF 20.3.1991, s. 3874), jota on muutettu 2.3.1998 annetulla asetuksella nro 98-132 (JORF 7.3.1998, s. 3515) ja 12.11.2001 annetulla asetuksella nro 2001-1048 (JORF 13.11.2001, s. 18016; jäljempänä asetus nro 91-284). Asetuksen nro 91-284 2 §:n mukaan CPDC:llä on seuraavat tehtävät:

"1. Toimintaohjelmien laatiminen ja toteuttaminen polttoaineiden jakeluverkon järjestämiseksi, sen tuottavuuden parantamiseksi, sen markkinointi- ja hallintaolosuhteiden nykyaikaistamiseksi ja tasaisen jakelun ylläpitämiseksi koko valtion alueella.

2. Osallistujayritysten avustaminen valituiksi tulleiden ohjelmien toteuttamisessa ja kaikenlaisten selvitysten laatiminen tätä varten.

3. Edellä mainittuja tavoitteita edistävien tietojen kerääminen ja levittäminen toimialalla."

19 Saman asetuksen 8 §:ssä täsmennetään, että CPDC:tä koskevat päätökset tekee tämän komitean hallintoneuvosto, että niistä ilmoitetaan hallituksen asiamiehelle ja valtion tilintarkastajalle ja että ne ovat täytäntöönpanokelpoisia, ellei kumpikaan viranomainen 15 päivän kuluessa estä niiden täytäntöönpanoa veto-oikeuttaan käyttämällä.

20 Asetuksella nro 98-132 korotettiin CPDC:n varoja, kun sen tuloja täydennettiin siirtämällä sille osa TACA:n ylijäämästä. Tätä varten kyseisellä asetuksella muutettiin asetuksen nro 91-284 9 §:ää lisäämällä siihen g kohta, jossa täsmennetään, että "CPDC:lle osoitettavien varojen enimmäismäärä vahvistetaan vuosittain teollisuusministerin, kauppa- ja käsiteollisuusministerin ja budjettiministerin yhteispäätöksellä".

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

21 Kukin asioiden C-321/04–C-325/04 pääasioiden kantajayhtiö nosti 11.4.2001 tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étiennessä kanteen Organicia vastaan. Kanteissa vaadittiin palautettaviksi summat, jotka ne olivat vuosina 1999 ja/

tai 2000 maksaneet TACA:n muodossa. Kantajat katsoivat, että TACA oli otettu käyttöön EY 87 artiklan 1 kohdan ja EY 88 artiklan 3 kohdan säännösten vastaisesti.

22 Tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étienne hylkäsi nämä kanteet 27.1.2003 antamillaan tuomioilla. Pääasioiden kantajat valittivat tämän jälkeen tuomiosta cour d'appel de Lyoniin.

23 Asian C-276/04 pääasian kantaja nosti 7.4.2003 tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étiennessä Organicia vastaan kanteen, jossa se vaati palautettaviksi vuosina 2000–2002 TACA:n muodossa maksamansa summat.

24 Asioiden C-266/04–C-270/04 pääasioiden kantajat nostivat 11.4.2003 samassa kansallisessa tuomioistuimessa Organicia vastaan viisi eri kannetta, joissa ne vaativat palautettaviksi vuonna 2001 TACA:n muodossa maksamansa summat.

25 Nyt käsiteltävinä olevissa asioissa ennakkoratkaisua pyytäneet tuomioistuimet haluavat selvittää, onko TACA otettu käyttöön EY 87 artiklan 1 kohdan ja EY 88 artiklan 3 kohdan vastaisesti.

26 Tästä syystä cour d'appel de Lyon päätti 24.2.2004 tekemillään päätöksillä (asiat C-321/04–C-325/04) lykätä asian käsittelyä ja pyytää Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta "ottamaan kantaa siihen, onko [pääasioiden kantajilta] perittyä [TACA]:ta pidettävä EY 87 artiklassa tarkoitettuna valtiontukena".

27 Tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étienne päätti 5.4.2004 tekemällään päätöksellä (asiat C-266/04–C-270/04 ja C-276/04) lykätä asian käsittelyä ja esittää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko EY:n perustamissopimuksen 87 artiklaa tulkittava siten, että julkiset tuet, joita Ranska maksaa CPDC:n — —, Fisacin — — ja käsityöläisille ja kauppiaille maksettavan lähtökorvauksen yhteydessä ja osallistumalla teollisen ja kaupallisen alan sekä käsiteollisen alan itsenäisten ammatinharjoittajien vanhuuseläkejärjestelmän vuosimaksuihin, ovat valtiontukijärjestelmiä?"

28 Nyt käsiteltävänä olevat asiat on yhdistetty yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 24.9.2004 antamalla määräyksellä.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Alustavat huomautukset

29 EY 88 artiklan 3 kohdasta käy ilmi, että komissiolle on annettava tieto tuen myöntämistä tai muuttamista koskevista suunnitelmista. Jos komissio katsoo, että

tällainen suunnitelma ei sovellu yhteismarkkinoille, se aloittaa viipymättä EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn, eikä jäsenvaltio, jota asia koskee, saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä, ennen kuin menettelyssä on annettu lopullinen päätös.

30 EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tukitoimenpide, joka on toteutettu EY 88 artiklan 3 kohtaan perustuvien velvollisuuksien vastaisesti, on lainvastainen (ks. asia C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, tuomio 21.11.1991, Kok. 1991, s. I-5505, Kok. Ep. XI, s. I-495, 17 kohta). Kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on turvata oikeussubjektien oikeudet sen mahdollisen tilanteen varalta, että kansalliset viranomaiset eivät noudata täytäntöönpanokieltoa, ja niiden on kansallisen oikeutensa mukaisesti määrättävä kaikista seuraamuksista, olipa kyse sitten niiden toimien pätevyydestä, joilla kyseiset tukitoimenpiteet on pantu täytäntöön, tai myönnettyjen taloudellisten tukien palauttamisesta (ks. yhdistetyt asiat C-34/01–C-38/01, Enirisorse, tuomio 27.11.2003, Kok. 2003, s. I-14243, 42 kohta).

31 Vaikka ennakkoratkaisupyynnöissä annetaan ainoastaan joitakin suppeita tietoja pääasioita koskevista tosiseikoista ja oikeudellisista seikoista, kuten julkisasiamies perustellusti korostaa esittämänsä ratkaisuehdotuksen 29–33 kohdassa, mainituista ennakkoratkaisupyynnöistä käy selvästi ilmi, että kaikki kansallisissa tuomioistuimissa vireillä olevat oikeudenkäynnit koskevat TACA:n muodossa maksettujen määrien palautusvaatimuksia.

32 Lisäksi yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista asiakirjoista käy ilmi, että pääasioiden kantajat ovat väittäneet kansallisissa tuomioistuimissa vireillä olevissa oikeudenkäynneissä TACA:n olevan lainvastainen, koska sillä on yhteys EY 87 artiklan 1 kohdan ja EY 88 artiklan 3 kohdan vastaisesti myönnettyihin tukiin.

33 Näin ollen ennakkoratkaisukysymykset koskevat pääasiallisesti sitä, onko TACA:n kaltaisen veronluonteisen maksun periminen ristiriidassa EY 87 artiklan 1 kohdan ja EY 88 artiklan 3 kohdan kanssa.

34 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan verot tai veronluonteiset maksut eivät kuulu EY:n perustamissopimuksen valtiontukia koskevien määräysten soveltamisalaan lukuun ottamatta tilannetta, jossa veroilla rahoitetaan tukitoimenpide siten, että ne ovat erottamaton osa kyseistä toimenpidettä (asia C-174/02, Streekgewest, tuomio 13.1.2005, Kok. 2005, s. I-85, 25 kohta).

35 Mikäli maksu on tosiasiassa EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tukitoimenpiteen erottamaton osa, se seikka, että kansalliset viranomaiset eivät noudata EY 88 artiklan 3 kohtaan perustuvia velvollisuuksiaan, ei vaikuta pelkästään tukitoimenpiteen laillisuuteen, vaan myös sen maksun laillisuuteen, jolla tukitoimenpide rahoitetaan (ks. em. yhdistetyt asiat Enirisorse, tuomion 43–45 kohta).

36 Näin ollen on tutkittava, voidaanko TACA:n kaltaisen maksun katsoa olevan yhden tai useamman tukitoimenpiteen erottamaton osa edellä mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla.

37 Väitettyjä tukitoimenpiteitä, jotka on riitautettu kansallisissa tuomioistuimissa vireillä olevissa oikeudenkäynneissä ja jotka voivat näiden tuomioistuinten mukaan vaikuttaa TACA:n laillisuuteen valtiontukeen liittyvien perustamissopimuksen määräysten nojalla, ovat yhtäältä sellaisten vähittäismyymälöiden vapauttaminen TACA:sta, joiden myyntipinta-ala on alle 400 neliömetriä tai vuosiliikevaihto alle

460 000 euroa (jäljempänä pienet myymälät), ja toisaalta TACA:n tuotolla rahoitetut eri toimenpiteet.

38 Nämä eri toimenpiteet on tutkittava erikseen.

Pienten myymälöiden vapauttaminen TACA:sta

39 Pääasioiden kantajat väittävät, että pienten myymälöiden vapauttaminen TACA:sta on EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tukitoimenpide. Kyseessä on valikoiva etu, joka on myönnetty valtion varoista ja joka voi vaikuttaa kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Koska maksu muodostaa jakamattoman kokonaisuuden sitä koskevan vapautuksen kanssa, se on tuen erottamaton osa.

40 Tältä osin on muistettava, että jotta maksun voidaan katsoa olevan erottamaton osa tukitoimenpidettä, maksun ja tuen välillä on ehdottomasti oltava sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä säädetty varojen osoittamista koskeva sellainen sitova yhteys, jonka mukaisesti maksun tuotto osoitetaan väistämättä tuen rahoittamiseen. Mikäli tällainen yhteys on olemassa, maksun tuotolla vaikutetaan suoraan tuen suuruuteen ja tämän seurauksena arviointiin tuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille (em. asia Streekgewest, tuomion 26 kohta).

41 Maksun ja tietylle yritysryhmälle myönnetyn mainittua maksua koskevan vapautuksen välillä ei kuitenkaan ole mitään sitovaa yhteyttä. Maksuvapautuksen ja sen ulottuvuuden soveltaminen ei nimittäin ole mitenkään riippuvainen maksun tuotosta (ks. em. asia Streekgewest, tuomion 28 kohta).

42 Yhteisöjen tuomioistuin on siten todennut, etteivät ne, joilla on velvollisuus suorittaa maksu, voi vapautua kyseisen maksun suorittamisesta vetoamalla siihen, että muiden yritysten saamaa vapautusta on pidettävä valtiontukena (ks. asia C-390/98, Banks, tuomio 20.9.2001, Kok. 2001, s. I-6117, 80 kohta).

43 Tästä seuraa, että vaikka pienten myymälöiden maksuvapautuksen oletettaisiin olevan EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tukitoimenpide, tuen mahdollinen lainvastaisuus ei vaikuttaisi TACA:n laillisuuteen.

44 Näin ollen edellä esitetystä seuraa, että pienille myymälöille TACA:sta myönnetyn vapautuksen mahdollinen lainvastaisuus ei vaikuta itse maksun laillisuuteen, joten TACA:n suorittamiseen velvolliset yritykset eivät voi kansallisissa tuomioistuimissa vedota vapautuksen mahdolliseen lainvastaisuuteen välttyäkseen mainitun maksun maksamiselta tai saadakseen sen palautetuksi.

TACA:n tuoton erilaiset käyttötarkoitukset

45 Pääasioiden kantajien mukaan kaikki TACA:n tuoton erilaiset käyttötarkoitukset ovat EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valtiontukia, jotka on myönnetty EY 88 artiklan 3 kohdan vastaisesti.

46 On kuitenkin muistettava, että kysymyksellä, ovatko TACA:lla rahoitetut erilaiset toimenpiteet valtiontukia, olisi pääasioiden oikeudenkäyntien — joista kaikki koskevat EY 87 artiklan 1 kohdan ja EY 88 artiklan 3 kohdan kannalta lainvastaiseksi väitettyjen maksujen palautusvaatimuksia — yhteydessä merkitystä ainoastaan mikäli maksun ja kyseessä olevien toimenpiteiden välillä olisi osoitettu olevan varojen osoittamista koskeva sitova yhteys (ks. em. asia Streekgewest, tuomion 26 kohta).

47 Pääasioiden kantajien mukaan TACA:n ja tällä maksulla rahoitettujen toimenpiteiden välillä on tällainen sitova yhteys. TACA:n tuottoa ei nimittäin suoriteta valtionkassaan. TACA:n käyttöönottamisesta annetulla lainsäädännöllä oli päinvastoin erityisesti tarkoitus rahoittaa tukitoimenpiteitä, jotka koskevat maksuvelvollisten kanssa kilpailevia kauppiasryhmiä.

48 Lähtökorvauksen (ks. tämän tuomion 6–9 kohta) osalta on ensinnäkin todettava, että kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaan tämä toimenpide rahoitetaan TACA:lla. Kansallisesta lainsäädännöstä ei vastoin pääasioiden kantajien väitettä kuitenkaan ilmene varojen osoittamista koskevaa sitovaa yhteyttä TACA:n ja lähtökorvauksen välillä.

49 Tältä osin on todettava, että toimintansa lopullisesti lopettaville kauppiaille ja käsityöläisille myönnettävän lähtökorvauksen määrä on tämän tuomion 9 kohdassa mainitulla tavalla "perhetalouksien osalta 3 140–18 820 euroa ja yhden hengen talouksien osalta 2 020–12 100 euroa". Tosiasiallisesti suoritetun lähtökorvauksen määrä ei riipu maksun tuotosta, vaan siitä päättää asetuksen nro 82-307 6 §:n mukaan paikallinen komitea noudattaen ministeriön päätöksellä vahvistettuja rajoja ja ottaen huomioon "kunkin hakijan tilanteelle luonteenomaiset seikat ja erityisesti hänen varallisuutensa ja velkansa".

50 Näin ollen pääasioissa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö poikkeaa siitä, jota tutkittiin asiassa 47/69, komissio vastaan Ranska, 25.6.1970 annetussa tuomiossa (Kok. 1970, s. 487, Kok. Ep. I, s. 447, 20 kohta) ja jonka mukaan sillä käyttöön otettu tuki nousi "suhteessa maksun tuoton kasvuun".

51 Edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Enirisorse kyseessä olleen kansallisen lainsäädännön mukaan maksun tuotto vaikutti samoin suoraan myönnetyn taloudellisen edun suuruuteen. Kyseisissä yhdistetyissä asioissa mainitussa lainsäädännössä säädettiin nimittäin nimenomaisesti, että kaksi kolmasosaa maksun tuotosta suoritetaan tietylle satama-alan yritykselle.

52 Pääasioissa TACA:n tuoton ja taloudellisen toimintansa lopullisesti päättäville kauppiaille ja käsityöläisille myönnettävän lähtökorvauksen määrän välillä ei sitä vastoin ole mitään yhteyttä. Kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä nimittäin vahvistetaan lähtökorvaukselle vähimmäis- ja enimmäismäärät, jotka eivät riipu maksun tuotosta. Paikallisen komitean tehtävänä on siten määritellä lähtökorvauksen määrä pelkästään kyseessä olevien kauppiaitten ja käsityöläisten henkilökohtaisen tilanteen perusteella. Koska TACA:n tuotto ei vaikuta kauppiaille ja käsityöläisille lähtökorvauksena myönnettävän edun suuruuteen, tämän tuomion

40 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettu sitova yhteys TACA:n ja lähtökorvauksen väliltä puuttuu.

53 Näin ollen lähtökorvauksen mahdollinen lainvastaisuus perustamissopimuksen valtiontukea koskevien määräysten perusteella ei vaikuta TACA:n laillisuuteen.

54 Käsiteollisen alan itsenäisten ammatinharjoittajien ja teollisen ja kaupallisen alan itsenäisten ammatinharjoittajien perusvanhuuseläkejärjestelmien rahoitukseen osoitetun TACA:n tuoton osuuden osalta (ks. tämän tuomion 12–14 kohta) on seuraavaksi todettava, että rahoitusta saavat eläkekassat (Organic ja Cancava) hallinnoivat yhteisvastuuseen perustuvaa perussosiaaliturvajärjestelmää. Koska kyseessä olevien kassojen harjoittama toiminta ei ole luonteeltaan taloudellista (yhdistetyt asiat C-264/01, C-306/01, C-354/01 ja C-355/01, AOK-Bundesverband ym., tuomio 16.3.2004, Kok. 2004, s. I-2493, 47 kohta), EY 87 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tämän toiminnan rahoittamiseen.

55 Kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä ei myöskään missään tapauksessa luoda minkäänlaista varojen osoittamista koskevaa sitovaa yhteyttä TACA:n ja kauppiaitten ja käsityöläisten vanhuuseläkejärjestelmien välille. Lain nro 96-1160 40-II §:n mukaan kyseessä olevien vakuutusjärjestelmien rahoitukseen osoitettava TACA:n tuoton määrä nimittäin vahvistetaan joka vuosi toimivaltaisten ministereiden yhteispäätöksellä. Näillä ministereillä oleva harkintavalta huomioon ottaen ei voida katsoa, että TACA:n tuotto vaikuttaa suoraan kyseessä oleville rahoitusta saaville kassoille myönnetyn edun määrään (ks. asia C-175/02, Pape, tuomio 13.1.2005, Kok. 2005, s. I-127, 16 kohta). Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista asiakirjoista käy sitä paitsi ilmi, että Organicille ja Cancavalle osoitettavaksi määräksi on joka vuosi vahvistettu sama 45 730 000 euroa riippumatta TACA:n tuotosta.

56 Lopuksi yhteisöjen tuomioistuimelle toimitettuihin asiakirjoihin sisältyvien tietojen perusteella ei ole myöskään ilmeistä, että TACA:n ja yhtäältä Fisacin (ks. tämän tuomion 15–17 kohta) sekä toisaalta CPDC:n (ks. tämän tuomion 18–20 kohta) rahoittamien toimenpiteiden välillä olisi sitova varojen osoittamista koskeva yhteys. Fisacilla ja CPDC:llä sekä toimivaltaisilla ministereillä asetuksen nro 95-1140 8 §:n ja asetuksen nro 91-284 4 §:n mukaisesti oleva harkintavalta TACA:n tuotosta peräisin olevien varojen osoittamisessa sulkee nimittäin pois tällaisen varojen osoittamista koskevan yhteyden (ks. em. asia Pape, tuomion 16 kohta).

57 Vaikka oletettaisiinkin, että Fisac ja CPDC rahoittavat toimenpiteitä, jotka voitaisiin katsoa valtiontuiksi, näiden tukien mahdollinen lainvastaisuus ei näin ollen voisi vaikuttaa TACA:n laillisuuteen valtiontukeen liittyvien perustamissopimusten määräysten kannalta.

58 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että EY 87 artiklan 1 kohtaa ja EY 88 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, ettei TACA:n kaltaisen veronluonteisen maksun periminen ole ristiriidassa niiden kanssa.

Oikeudenkäyntikulut

59 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

EY 87 artiklan 1 kohtaa ja EY 88 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, ettei Ranskassa käytössä olevan veronluonteisen, kauppiaiden ja käsityöläisten tukea koskevan maksun periminen ole ristiriidassa niiden kanssa.

Allekirjoitukset